

Nefndasvið Alþingis
netfang: nefnasvid@althingi.is

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um ökutækjatrýggingar, þingskjal 596 - 436. mál á 149. löggjafarþingi 2018-2019.

I.

Í því sem hér fer á eftir verður lauslega fjallað um viðurlög eða úrræði sem telja má að notast megi við gagnvart eigendum eða skráðum umráðamönnum ökutækja, sem vanrækja þá skyldu sína að hafa ökutæki sín tryggð lögmæltum tryggingum. Er eindregið hvatt til að ekki verði látið af að beita viðurlögum eins og ráðgert er „ . . . meðan skoðuð eru betur möguleg úrræði, þ.m.t. sérstakt vantryggingagjald.“ líkt og segir í greinargerð með frumvarpinu. Er á hinn bóginn hvatt til að í væntanlegum lögum verði þegar frá gildistöku þeirra gert ráð fyrir að hefja megi álagningu vantryggingagjalds í einhverri mynd á þá sem vanrækja váttryggingaskyldu sína. Getur vart talist heppilegt að láta af beitingu viðurlaga eða annarra úrræða fyrir þessa háttsemi um óákveðinn tíma og hefja hana svo mögulega á ný síðar eins og gert er ráð fyrir.

Af hálfu undirritaðs hefur nokkuð verið fjallað um þetta áður m.a. í umsögn, dags. 18. september 2018, sem sent var í samráðsgátt á vefnum www.island.is eins og raunar kemur fram í greinargerð með frumvarpinu svo og í umsögn, dags. 30. maí 2012, við frumvarp til laga um ökutækjatrýggingar, þingmál 733 á 140 löggjafarþingi, þingskjal nr. 1171.

Sjá vefslóðir hér að neðan, þar sem einnig er vísað á slóðir á annað efni tengt þessari umfjöllun.

II.

Frá gildistöku núgildandi umferðarlaga nr. 50/1987 hefur sú háttsemi verið mælt refsiverð að hafa ökutæki óváttryggð, þótt þau séu skráð í umferð, og án efa oft í fullri notkun. Hefur verið við það miðað að lögreglu beri að sekta skráðan eiganda (eða umráðamann) fyrir háttsemina og mál sæti meðferð að hætti laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála, ef ekki er brugðist við og sektin greidd. Samkvæmt reglugerð nr. 288/2018 um sektir og önnur viðurlög vegna brota á umferðarlögum og reglum settum samkvæmt þeim er sekt fyrir þessa háttsemi nú kr. 50.000.

Auk sekta er kveðið á um í 13. gr. reglugerðar nr. 424/2008 um lögmæltar ökutækjatrýggingar að „ . . . lögreglustjóri þar sem eigandi (varanlegur umráðamaður) er skráður til heimilis skuli hlutast til um að skráningarmerki sé tafarlaust tekið af ökutækinu.“ eins og það er orðað.

Samhengis vegna skal nefnt að hvorki er heimilt að veita ökutæki lögmæltu skoðun skv. umferðarlögum né að skrá eigendaskipti að því nema það sé tryggt lögmæltri tryggingu, sbr. 3. gr. reglugerðar nr. 751/2003 um skráningu ökutækja.

Allt miðast þetta við að váttryggingafélag hafi tilkynnt um lok váttryggingar til Samgöngustofu.

Áréttað skal að þeir sem ekki greiða lögboðin iðgjöld eftir að endanleg uppsögn váttryggingafélags á váttryggingum hefur tekið gildi, greiða engin iðgjöld né stofnast krafa um slíka greiðslu þótt

ökutæki sé skráð í umferð og mögulega í notkun mánuðum og jafnvel misserum saman. Viðkomandi geta því þannig sparað sér talsverðar fjárhæðir í iðgjaldagreiðslur þann tíma sem ökutækið er skráð í umferð án þess að vera váttryggt, þótt vissulega taki þeir mikla áhættu ef bótaskyld tjón hlýst af notkun ökutækisins.

Skemmst er frá því að segja að þetta fyrirkomulag um álagningu sekta af hálfu lögreglu hefur hvergi nærri reynst nægilega skilvirkt. Hefur allur gangur verið á því hvaða eigendur eða umráðamenn sæta sektum. Þá er eðli máls samkvæmt oft erfitt að nálgast eða hafa upp á ökutækjum sem ekki eru tryggð lögmeðlum tryggingum til að fjarlægja skráningarmerki þeirra.

III.

Tillögur hafa komið fram um að tryggingafélögin sjálf eða sameiginlegur vettvangur þeirra, Alþjóðlegar bifreiðatryggingar á Íslandi sf., beini innheimtu að þeim sem vanrækja váttryggingu ökutækja sinna. Ekki skal tekin afstaða til þessara tillagna hér aðeins áréttuð nauðsyn þess að eigendur ökutækja komist ekki upp með að vanrækja skyldur sínar og sleppi við greiðslur iðgjalda án þess að sæta nokkrum viðurlögum eða álögum í einhverju formi.

Af hálfu undirritaðs hefur verið bent á að margt ynnist með því að beita viðurlögum í formi stjórnáskilsektar sem leggist á eiganda eða umráðamann ökutækis, líkt og t.d. vanrækslugjald samkvæmt umferðarlögum, fyrir þá háttsemi að færa ekki ökutæki sitt til lögmeðlurar skoðunar innan tilskilins tíma. Sektin verði tryggð með lögveði í ökutækinu og henni fylgi bein fjárnáms- og uppboðsheimild.

Ýmsar útfærslur mætti hugsa sér í þessum efnum, sem tilgreindar yrðu í reglugerð, en hér þykir mega leggja til að miðað verði við að sektin verði kr. 50.000 en veittur verði 50% afsláttur sé tilkynning váttryggingafélags til Samgöngustofu afturkölluð innan mánaðar frá álagningu líkt og gert er með vanrækslugjaldið og verði ekki brugðist við verði þeim fullnustuúrræðum beitt sem lög gera ráð fyrir, þ.e. beiðni um nauðungarsölu á ökutækinu eða fjárnám hjá eiganda þess. Ekki verði unnt að greiða sektina svo gilt sé og stöðva hugsanlegar fullnustugerðir nema gengið hafi verið frá uppgjöri og/eða nýrri tryggingu hjá váttryggingafélagi og tilkynning þess til Samgöngustofu hafi verið afturkölluð.

Má geta þess að í frumvarpi til umferðarlaga er gert ráð fyrir sérstökum úrræðum til að flýta og einfalda innheimtu vanrækslugjalds, þ.e. að ekki þurfi að birta greiðsluáskorun fyrir viðkomandi sjálfum ef erfiðleikum er háð að ná til hans eins og almennt er gert ráð fyrir (nema þegar opinber gjöld eru annars vegar, en þá dugir almenn auglýsing í dagblaði) heldur dugi að auglýsa greiðsluáskorun gagnvart viðkomandi í Lögbirtingablaði. Ætti það að auðvelda frekari innheimtu- og fullnustuaðgerðir gagnvart þeim sem ekki næst til.

Ekki verður séð að þessi aðgerð við álagningu vantryggingagjalds þurfi að vera flókin í framkvæmd en mun leiða til þess að allir sem vanrækja skyldur sínar sæta álagningu og sömu fullnustuúrræðum ef ekki er greitt.

Embætti undirritaðs hefur frá apríl 2009 annast álagningu og innheimtu vanrækslugjalda og skal sérstök athygli vakin á því að árlegar álagningar hafa verið á bilinu 34.000 til 41.000 og fjöldi þeirra lítið breyst frá því að álagning þessa gjalds hófst fyrir 10 árum. Sama virðist eiga við um óváttryggð ökutæki, þeim virðist ekki ætla að fækka að ráði, sjá tölur hér aftar. Með þessu fyrirkomulagi næðist hins vegar sá árangur að gjaldið, sem teljast verður frekar hóflegt, legðist á

alla skráða eigendur eða umráðamenn ökutækis fljótlega eftir að váttryggingin er fallin úr gildi en ekki tilviljanakennt líkt og verið hefur með sektir lögreglu fyrir háttsemina.

Nefnt skal að eðlilegt verður að teljast að mælt sé fyrir um það í settum lögum, en ekki einungis reglugerð (um lögmæltar ökutækjatrýggingar), að lögreglu sé heimilt að fjarlægja skráningarmarki ökutækis, sem ekki er tryggt lögmæltum tryggingum. Er því haft ákvæði um það í þeim tillögum að lagatexta sem hér koma á eftir.

Að framsögðu athuguðu þykir mega orða ákvæði um vantryggingagjald eitthvað á þessa leið, en tekið skal fram að mjög er stuðst við orðalag 74. gr. frumvarps til umferðarlaga, sem er með fyrirsögnina „Skodun ökutækis og álagning og innheimta vanrækslugjalds.“ og nú er til meðferðar á Alþingi (breytingar á texta 13. gr. frumvarpsins er feitlettraðar).

13. gr.

Lok váttryggingar og álagning og innheimta vantryggingagjalds.

Hafi iðgjald, auk áfallins kostnaðar, eigi verið greitt innan 14 daga frá sendingu tilkynningar skv. 1. mgr. 33. gr. laga um váttryggingarsamninga, nr. 30/2004 eða að liðnum greiðslufresti skv. 2. mgr. 32. gr. sömu laga, fellur váttrygging ökutækis úr gildi. Váttryggingafélagið skal þá þegar senda tilkynningu um það til Samgöngustofu. Falli váttrygging úr gildi af annarri ástæðu en vanskilum skal félagið tilkynna það Samgöngustofu þegar eftir að váttryggingin er fallin úr gildi.

Auk tilkynningar til Samgöngustofu skv. 1. mgr. skal félagið gera eiganda ökutækis og umráðamanni, sé hann skráður, viðvart og kynna honum réttaráhrif slíkrar tilkynningar.

Váttryggingafélag skal hvorki senda tilkynningu skv. 1. mgr. né gera eiganda ökutækis eða umráðamanni viðvart skv. 2. mgr. ef það hefur vitneskju um að ökutæki hafi verið váttryggt hjá öðru félagi, það afskráð eða skráningarmarki þess lögð inn til vörslu Samgöngustofu eða þess sem hefur umboð til að taka við skráningarmerkjum. Framangreind tilvik teljast uppsögn váttryggingarsamnings og hafa sömu réttaráhrif og lok váttryggingar. Skráningarmarki skal ekki afhenda aftur nema ökutækið hafi verið váttryggt að nýju.

Falli váttrygging ökutækis úr gildi og tilkynning um það hefur verið send Samgöngustofu skal greiða sérstakt vantryggingagjald er rennur í ríkissjóð.

Skal gjaldið lagt á eiganda eða umráðamann ökutækis fyrst virka dag næsta mánaðar eftir að tilkynning barst Samgöngustofu.

Fjárhæð vantryggingagjalds skal ákveðin af ráðherra í reglugerð, en fjárhæðin skal að hámarki vera 200.000 kr. Breyta má fjárhæð gjaldsins til samræmis við almennar breytingar á verðlagi. Ráðherra er heimilt að ákveða mismunandi fjárhæð vantryggingagjalds eftir flokkum ökutækja. Sé ökutæki váttryggt að nýju og tilkynning váttryggingafélags til Samgöngustofu afturkölluð innan mánaðar frá því að vantryggingargjald var lagt á lækkar gjaldið um 50%.

Um álagningu, innheimtu og fullnustu vantryggingargjalds fer sem um vanrækslugjald samkvæmt umferðarlögum hverju sinni.

Jónas Guðmundsson
sýslumaður
VESTFIRÐIA

Fylgiskjöl:

Í töflunni hér að neðan til vinstri er skrá yfir fjölda ökutækja sem tilkynnt hafa verið til Samgöngustofu og skráð eru í ökutækjaskrá 20. febrúar 2019 án lögmæltrar váttryggingar frá og með árinu 2010 til 2017 sundurliðað á ár en á mánuði 2018 fram til 20. febrúar 2019. Ekki var að fá upplýsingar um fjölda tilkynninga sem bárust í hverjum mánuði, aðeins fjölda ökutækja sem enn eru skráð óváttryggð, en nálgast má eldri upplýsingar um fjölda tilkynninga í áðursendum umfjöllunum undirritaðs, en þær hafa verið í kring um 7.000 ár hvert.

Í töflunni til hægri eru tölur yfir öll ökutæki sem skráð eru í umferð eftir flokkun ökutækja skv. reglugerð nr. 822/2004 um gerð og búnað ökutækja. Ekki er kunnugt af hverju ekki er sami fjöldi færður þar og í töflunni vinstra megin.

Ár	Mánuður	Fjöldi	EU Flokkun	Lýsing	Fjöldi
2010	01-12	1.456	L1e	Létt bifhjól I	171
2011	01-12	1.426	L3e	Þungt bifhjól I	146
2012	01-12	1.360	L4e	Þungt bifhjól II	1
2013	01-12	1.457	L5e	Þungt bifhjól III	1
2014	01-12	1.333	L6e	Þungt bifhjól IV	3
2015	01-12	1.387	L7E	Þungt bifhjól V	13
2016	01-12	1.200	M1	Fólksbifreið	2.687
2017	01-12	1.076	M2	Hópbifreið I	13
2018	01	104	M3	Hópbifreið II	2
2018	02	94	N1	Sendibifreið	273
2018	03	76	N2	Vörubifreið I	63
2018	04	109	N3	Vörubifreið II	66
2018	05	107	TO1	Beltahjól (vélsleði)	887
2018	06	133	TO2	Torfæruhjól I	317
2018	07	117	TO3	Torfæruhjól II	1
2018	08	93	TO4	Torfæruhjól III	4
2018	09	134	TO5	Torfæruhjól IV	144
2018	10	129	TO6	Torfæruhjól V	32
2018	11	130	T0	Dráttarvél	1.944
2018	12	129	T1	Dráttarvél I	24
2019	01	161			
2019	02	240			
				Samtals	6.792
Samtals		12.451			

Hér á næstu síðu er að finna upplýsingar Ríkislögreglustjóra um afskipti lögreglu og meðferð mála vegna óváttryggðra ökutækja 2016 til 2018:

Til: Jónas Guðmundsson,
sýslumaður á Vestfjörðum

Efni: Um fébætur og váttryggingu

Fjöldi skráða brota skv. ákvæðum í XIII kafla umferðarlaga, um fébætur og váttryggingu, voru 882 árið 2018 en 888 á árinu þar á undan. Þá er fjöldi skráða verkefna hjá lögreglu þar sem að skráningarkerki var tekið af farartæki vegna vanskila á váttryggingu (og ekki skráð brot) 726 árið 2018.

Misjafnt er hvernig skráningu þessara mála er háttað. Í sumum málum er skráð eingöngu brot í málið, í sumum eingöngu verkefni, en öðrum bæði brot og verkefnaflokkurinn. Réttast er að horfa á fjölda brota, og svo fjölda verkefna þar sem ekki var skráð brot að auki. Í töflunni má einnig sjá fjölda verkefna hvort sem brot var skráð með eða ekki, en sú lína er með grátt letur.

Tafla 1. Váttryggingaskylda vanrækt, fjöldi 2016-2018.

	2016	2017	2018*
Umferðalagabrot			
<i>Um fébætur og váttryggingu (93 gr.)</i>	681	888	882
Verkefni - Skráningarkerki tekið - <i>ekki staðið skil á váttryggingu</i> (brot ekki skráð í málið)	866	804	726
Verkefni - Skráningarkerki tekið			
<i>ekki staðið skil á váttryggingu</i>	1.278	1.354	1.279

*Gögn fyrir 2018 voru tekin úr málaskrárkerfi lögreglunnar 18.02.2019.

Athugið að í sumum tilvikum var bæði skráð verkefni og brot í sama málið.

f.h. RLS: Arndís Eva Finnsdóttir, sérfræðingur.
18.02.2019

Hlekkir á efni sem vísað er til í umsögninni:

Reglugerð nr. 288/2018 um sektir og önnur viðurlög vegna brota á umferðarlögum og reglum settum samkvæmt þeim <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/srn/nr/0288-2018>

Reglugerð nr. 424/2008 um lögmæltar ökutækjatryggingar
<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/vidskiptaraduneyti/nr/8306>

Lög um sakamál nr. 82/2008
<https://www.althingi.is/lagas/149a/2008088.html>

Reglugerð nr. 751/2003 um skráningu ökutækja
<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/domsmalaraduneyti/nr/1394>

Reglugerð nr. 822/2004 um gerð og búnað ökutækja
<https://www.reglugerd.is/reglugerdir/eftir-raduneytum/srn/nr/3749>

Umsögn undirritaðs um drög að frumvarpi til laga um ökutækjatryggingar á www.island.is, dags. 18. september 2018
[https://samradsgatt.island.is/oll-mal/\\$Cases/Details/?id=118&uid=37e2e3f3-55bb-e811-9448-005056850474](https://samradsgatt.island.is/oll-mal/$Cases/Details/?id=118&uid=37e2e3f3-55bb-e811-9448-005056850474)

Umsögn undirritaðs við frumvarp til laga um ökutækjatryggingar, dags. 30. maí 2012
<https://www.althingi.is/altext/erindi/140/140-2656.pdf>